

CHINUCH ADVICE FROM PIRKEI AVOS

Rabbi Dr. Mordechai Schiffman
Azrieli Graduate School of Jewish Education

RESPECT YOUR STUDENTS

אבות 4:12 - רבי אלעזר בן שמוע אומר, יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלה, וכבוד חברך כמורא רבך, ומורא רבך כמורא שמים:

■ מדרש דוד

רצה [אל סייד]* רבי אלעזר בן שמוע ללמדנו בזאת המשנה, ההתנהגות בנמוס ובכבוד הבריות כל אחד כראוי לו ומי שישמע לדבריו ויעשה כצויו יקרא אדם, ראשונה אמר יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלה. ר"ל עשה שיהא כבוד תלמידך חביב עליך ככבודך לפי שכל מה שתתרבה אהבתו ושבחו ממך כן תרבה בושתו ממך וירבה בחכמה ויפתח לבו ותתגלה השכלתו בנמוס וישמח וידע שיש לו אצל רבו כבוד ומעלה ויוסיף חכמה וכשרון וכנגד זה מי שמבזה תלמידו וישנאהו תמיד ויעציב אותו בדברים רעים, תראהו תמיד אינו בוטח לשום דבר וכל מה שיעסוק בשום דבר יציעהו למורהו וירוק בפניו או ישליכהו מפניו וכאיב לבו בדברים הפוצעים את ^ה בין אם עסק יפה או רע, ואם תשאלהו על מעשים אלו יאמר לך כדי שיפתח עיניו ויתלמד יותר טוב, והאמת אינו כן לפי שהוא מאבד חריפותו ויעור הבנת לבו, והראוי למלמד אם הציע התלמיד לפניו עבודתו שיראה לו פנים שוחקות ויאמר לו יישר כוחך הרבה יפה היטבת. אתה חרוץ השתדלת הרבה ואם היה בו מום או חסרון ישכנעהו בדברי חן, ויאמר לו בדעת צלולה תקדים זה ותאחר זה, או תקצר זאת ותרחיב זאת, אח"כ יאמר לו תן דעתך כשתגיע לזה המקום שתעשה זה ולא תעשה זה ויאריך אפו עליו וידבר עמו בפנים שוחקות, אז יפתח לב המתלמד ולבסוף יעסוק יפה מן הראשון ולא יסור מדרך זו עד שיהיה מלומד וזהו כוונת אמרו אהוב לו מה שתאהב לעצמך, האם תרצה לעצמך מי שיבזה אותך וישנאך וידבר עמך במצוקת רוח בשביל זה ראוי לך שתנהל כבוד הבריות כל אחד ואחד כפי הראוי לו כמו שמצינו* [אל סייד]* הגדול משה רבינו ע"ה הנביא

HOOK

- AVOS 6:6

- שׁוֹאֵל וּמְשִׁיב

- רבי מתתיהו היצהרי על אבות פרק ו - שואל ומשיב, הודיע דרכי המלמד שהוא ראש הישיבה, ומי הוא ראוי להיותו, שישאל ליושבים לפניו כדי לסדרם ולעורר לבם וישיב אם ישאלוהו (כלו) כל זה בדרך ישוב ולהוציא דבר לאמתו ולא בדרך קולות ובלבול וקנטורים, כי הדרכים האלו יטפשו הלבבות ויעוורו עיני השכל, ויבחר האמת, וזה נקרא שואל ומשיב

MAKE IT CLEAR & RELEVANT

■ AVOS 4:13

■ רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, הָיִי זָהִיר בְּתִלְמוּד, שְׂשֻׁגָּת תִּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן

■ מדרש שמואל - ואפשר עוד לפרש שמדבר עם הרב שיהיה זהיר ללמד לתלמידיו בל" נקיה וקלה וזהו בלמוד דקאמר ולא יוציא מפיו דבר סובל שני פירושים כדי שלא יטעו התלמידים בדבריו על דרך חכמים הזהרו בדבריכם שמא ישתו התלמידים וכו' ואמר ששגגת הלמוד כלומר השוגג הנמשך ממה שלמדת שטעו בדבריך עולה לך לזדון שאם רצית היית זהיר בדבריך.

CURSE OF KNOWLEDGE

■ AVOS 6:6

■ שואל ומשיב

■ מרכבת המשנה - שואל כענין ומשיב כהלכה והוא שאעפ"י שהחכם יהיה שלם בכל שבע חכמות, והוא ים החכמה, לא יחשוב שהשומעים הם במדרגתו שיבינו דבריו, ואעפ"י שהם ברמז, והוא שירצה שיביא האמת לדבריו מחכמות אחרות שצריכים להכניסם בהקדמות, אלא ישתדל בענין שיבינו אותו התלמידים ומתעסקין בו ומכירין אותו

■ AVOS 2:9

■ אָמַר לָהֶם, צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹהִי דַרְךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּדְבֵּק בָּהּ הָאָדָם.

■ מדרש שמואל - ואפשר דאמר להם צאו וראו לפי שהוא היה רוצה שיאמרו דרך טוב שכל אדם שירצה לידבק בה יוכל וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול ולא רצה שיאמרו יבחרו הדרך הטובה כפי מדרגתם וחסידותם לפי שמי ומי יוכל לידבק בדרך הראויה אליהם כפי חסידותם לכן אמר צאו וראו כלומר צאו מאיצטגנינות שלכם ולא תבחרו בדרך בחינתכם לפי שרוב העולם יצר לב האדם רע מנעוריו ונמשכים אחר

CHECK FOR UNDERSTANDING

■ **אבות 6:6 - שומע ומוסיף**

■ תפארת ישראל - יכין מסכת אבות פרק ו

■ **קי) שומע ומוסיף. שומע דברי תלמידיו ואינו דוחם. וכשיוודע לו שלא היה להם די בדבריו הראשונים, לא יהיה לו למשא להוסיף על דבריו עד שיבינוהו היטב:**

DIFFERENTIATED INSTRUCTION

אבות 5:11 & 12 –

ארבע מדות בדעות. נוח לכעס ונוח לרצות, יצא שכרו בהפסדו. קשה לכעס וקשה לרצות, יצא הפסדו בשכרו. קשה לכעס ונוח לרצות, חסיד. נוח לכעס וקשה לרצות, רשע: ארבע מדות בתלמידים. מהר לשמע ומהר לאבד, יצא שכרו בהפסדו. קשה לשמע וקשה לאבד, יצא הפסדו בשכרו. מהר לשמע וקשה לאבד, חכם. קשה לשמע ומהר לאבד, זה חלק רע:

▪ לא נודע למי

אדם שהוא קר לח ויש שהוא חם ולח יש שהוא חם ויבש
בטבעו שיהיה חכם וקר ולח ולא יהיה טפש עכ"ל כח
בהשקפה וההרגל השנה לשעמים הטבע ויוטבע בו טבע
אחדם אך תלמיד קטנים אינם יודעים ומצינום איך לשנוס
אם טבעם אדרבה יכרם שופטם לילך בעל תמיד לכן אמר
והחלק טוב או חלק רע אך אזהרם היא"ו לתלמידים לבית
בבית או למלמדים שיטנו מניחם על זה בהשקפה פרטיות על כל יחד ואחד
ורגילהו לטבע טובה :

לפי מה שהוא בטבע